

87.

1702, 4

4

17.

ADRIANI BEIERI, D.

PANDECTARUM PROFESSORIS PUBLICI
ORDINARIII,
CURIAE PROVINC. ET SCAB. ASSESSORIS,
COLLEGII JURIDICI HODIE

DECANI,

occasione l. 3. C. de Novat.

De

Clientela Debitorum,

PROGRAMMA INAUGURALE,

P.P. Jene Dom. XXIII. Trin. d. 19. Novembr. 1702.

J E N E,

LITERIS WERTHERIANIS.

Heinr. Kreyenberg

ADRIANUS REIER, D.

PANDACTARUM PROFESSORIS PUBLICI

ORDINARI

URIS PROVIN. ET SCAB. ASSESSORIS,

COEPISS. IURIDICI HODIE

D. E. C. A. N. I.

1804

De

Chronicis Debitorum

PROGRAMMA INAUGURALE

P. R. JUNE DOM. XIII. JUNE 1804

LITERIS WERTHERIANIS

7. 7.

DE

CLIENTELA DEBITORUM.

Duae sunt cognatae Virtutes homini: Beneficentia & hujus Agnitio, Gratitude: illa arbitraria & provocatoria, haec elicitae & quasi ex repercussione. Nam, cum duo genera liberalitatis sint, juxta Ciceronem *Lib. i. de Off.* unum dandi beneficii, alterum reddendi: Demus, nec ne; in nostra potestate est: Non reddere, bono viro non licet; si modò id facere possit sine injuria. Non referre beneficiis gratiam, & est turpe, & apud omnes habetur: idè de ingratissimis etiam ingrati quaruntur, inquit Seneca *Lib. iii. de Benefic. cap. i.* Hunc innatum etiam peccatoribus gratitudinis sensum ostendit Servator, cum aliquid extraordinarium à suis exigit: si, inquit, diligatis eos, qui vos diligunt, quae vobis erit gratia? Nam, & peccatores

catore eos diligunt à quibus diliguntur: Et, si benefeceritis
iis, qui vobis benefaciunt, quæ vobis erit gratia? Nam &
peccatores idem faciunt. *Luc. VI. 32. Matth. V. 45.* Jubet
etiam Apostolus *Rom. XII. vers. ult.* ut inimicis beneficien-
do eorum devincamus malitiam, & in amicitia demulcea-
mus officia: quod eà ratione fieri non posset, nisi naturâ
sint homines ad gratias referendas & rependenda benefi-
cia prompti. *conf. laxius Scharrok. de Off. secund. jus natur.*
cap. V.

Est igitur Beneficentia remedium, animos aliorum
devinciendi sibi. Et certè beneficia, quæ in nos munificè
confert DEUS, humani videntur funiculi, quibus juxta
Hosea cap. XI. vers. 4. phrasin, suos ad se allicit DEUS. Ex
altera parte, qui bona, & eo forsan tempore quo indigebant
maximè, acceperunt, non possunt non fontem illum, unde
expectant plura, notare, observare ac revereri, eundemque
sectari: eum verò, eosve, qui non attentum pratererunt,
porcis comparare, qui glandes deciduas humi legunt cum
appetitu, ad quercum autem unde prolapsæ, oculos nun-
quam attollunt.

Sicut autem Beneficentia debet esse spontanea, Hila-
rem enim datorem diligit Deus, effatò Apostoli. *2. Cor. IX.*
2. 7. ita nec invitam Jura desiderant gratitudinem. Ei, qui
potest, retribuendum est pro dignitate eorum quæ accepit,
idque libenter, inquit Arist. *Lib. IX. Et b. cap. XIII.* Est illius
utique obligatio, sed mera naturalis, eaque minus plena,
sibi relicta, in tantum, ut in vim exceptionis haud per-
mittatur opponi, ac Benefactor, utcumque Beneficiarium
habeat obligatum, nihil putetur locupletior, quàm diu
actu

actū nihil recuperavit: effatō Ulpiani, in *l. 25. §. 11. pr. ff. de Her. pet.*

Quemadmodum tamen negari non potest, Esse in Beneficiariis, qui admodum laborant memoriā, ut monitore opus sit eoque instante, quod Syracides agit *Cap. XI. X. per tot. & nominatim vers. 20.* Fidejussoris ne obliviscaris. Regius psaltes David, seipsum excitat *Psalm. CII. vers. 2.* benedic anima mea Domino, & noli oblivisci omnes retributiones ejus: Ita in propatulo est ex adverso, desisse propē Beneficentiam esse spontaneam, nec nisi mille supplicibus extorquendam esse precibus: cūque non debeat alium habere finem, quā solamen conscientiae ex jucunda recordatione benefactorum ab ipsa natura imperatorum: Virtus enim est affectio animi, ut inquit Cicero, separata etiam utilitate laudabilis. *Tuscul. 29. Lib. IV. & Lib. II. de Finibus:* Honestum, inquit, intelligimus, quod tale est, ut detracta omni utilitate, sine ullis praemiis fructibusque per seipsum laudari possit. Sed plerique aestimaverunt, Lulum esse vitam nostram, & conversationem vitae compositam ad lucrum, & oportere undecunque etiam ex malo acquirere *Sap. XV. vers. 12.* Virtutem invertentes in vitium. Qui opis emolumentique causā largitur, virtutis nomen amittit, ingentiaque eum animi bona foedare necesse est; inquit Gabriel Altilius in colloquio ab Alexandro Neapolit. representato *Libr. V. genial. dier. Cap. 1. sub init. mihi pag. 247. b.* Neque enim, ut Cicero inquit, si ob tuam causam cuiquam commodas, beneficium id putandum est, sed foeneratio. Neque ejus sunt modestiae, ut gratam Beneficiariorum.

expectent commendationem; Imò anteveniunt eos ipsi, jactitant, exaggerant, contemtim eos habent, coram aliis prostituunt, eorum gratitudine ac obsequio abutuntur in mera servitia: tractiren Sie recht schlavisch. Nisi quod non soli hoc agunt, qui extra terminos conventionis egisse volunt, verùm etiam qui mediante contractu in hunc ipsum finem dederunt, ut statò tempore recipiant cum fœnore: quod nullam beneficii habet speciem. Quam in rem appositè ludit Germanus adagiò suò: Borgert ist Lehnerts Knecht.

Et sanè, Scapham dicit scapham! At, quamdiu res vertitur inter JCTos, vocabulis utuntur ad modestiam compositis; ut qui lege publicà; tam Augusti Electoris Sax. Edictò Torgaviensi de A. MDLXXXIII. *Tit. VI. Von Advocaten und Procuratoren. §. Wann aber nach. s. generatim;* quàm Ord. Process. Electoris Joh. Georg. I. de A. MDCXXIII. *Tit. III. pr.* pungente, ac seu Partem adversam seu Judicem velligante sermone jubentur abstinere, posità in unum quodque illorum aurei ungarici mulctà, per jus Prutenicum. *Libr. I. Tit. XX. §. 6. fin.* A quibus abstinere, haud ita grave accidit illis, dum Rhetoricis imbuti studiis, in varias verba figuras flectere, atque rem in se duram temperare noverunt. Fuisse autem JCTos Romanos rhetoricis studiis adprimè doctos, cum vero est simile admodum, tum ex his locis quos à Rhetorum traditionibus mutuati sunt, facillimè possum ostendere. Certum est, scribit Brunnemannus ad *l. Grecò. §. 2. 4. fol. 571. in fin. ff. de Fidej.* JCTos non Logicas regulas, sed Rhetoricas potius observasse.

Cujus in *l. 3. C. de Novat.* exemplum observare licet oportunum; quippe ubi Debitor in relatione ad Creditorem convenientissimè, uti quidem puto, CLIENS appellatur, aut certè Quasi Cliens tractatus dicitur. Clientes autem nomine servorum olim vocari solitos, Coripp. African. *Lib. IV. num. 5.* innuit; inquit:

Ante pedes Domini faciunt qui jussa Clientes
adstabant lati.

Servi autem a pedibus, ad pedes, & ante pedes erant. Seneca *Libr. III. de Benefic. Cap. XXVII.* Servus, qui coenanti ad pedes steterat. Hos Romulus, divisò in Patricios & Plebejos Populò, penes suos introduxit; non novò institutò tamen, sed à Thesalis; qui Penestras, à paupertate nuncupabant, & Atheniensibus, quibus Thetæ, à servitute dicebantur acceptò. *conf. Cael. Rhodig. antiq. lect. Libr. XXV. Cap. XLIX. col. 1404. C.* à quibus superbè, imò & indignè habiti; mitius tamen clementiusque à Romanis tractati. v. Rosin. *antiq. Rom. Libr. I. Paralip. ad Cap. XVI. col. 158. D.* Non credo alia de causa, quàm quod non jure quodam transferint in eorundem potestatem, sed sponte hinc se illis commiserint, isthinc ex gratia susceperint: qui titulus naturalis est, & ad Beneficentiam gratitudinemque pertinet. Unde & SUSCEPTI dicuntur; ut apud Curjadium *ad l. 1. C. Ut nemo ad suum patrociniùm suscipiat vicos vel rusticanos eorum. XI. 54. Tom. III. col. 388. A.* Unde vox Cliens in jus feudale ad Vafallos tracta videtur eidem

Ne tamen eosdem planè cum Clientibus, putemus Debitores; quæ sanè analogiam & ejusdem rei statum, sed imperfectum; aut gradum, sed remissum denotat regulariter: cujus rei atque intellectus vel mille exempla in Jure reperias: quando v. gr. sepultos, æternæ quasi sedi destinatos, Paulus in *l. 40. ff. de Relig.* cum quasi aleâ emi, Pomponius in *l. 8. §. 1. ff. de Contrab. emt.* ait, & Ulpianus in *l. 15. §. 1. ff. de Adopt.* pluries copulat: Qui duos filios, inquit, & ex altero eorum nepotem habet, si vult nepotem quasi ex altero natum sic adoptare: potest hoc efficiere, si eum emancipaverit, & sic adoptaverit Quasi ex altero natum: Facit enim hoc Quasi quilibet, non quasi avus; &, qua ratione Quasi ex quolibet natum potest adoptare; ita potest ex altero filio. Idem Ulpianus in *l. 32. §. 27. de Don. int. V. C. U.* plures ejus modi analogias cumulat; ut taceam innumera exempla plura. Quanquam aliquando non tam rei idenditas, quam comparata diversorum tractatio illâ particulâ innuitur, ac per *PERINDE AC SI*, à JCTo Marciano in *l. 27. ff. de mort. caus. don.* explicatur: Atque idem creditor Mutiani in *l. 1. §. 3.* egisse dicitur, quando cessum sibi ab illo debitorem mollius habuerit, ac tanquam Clientem tractaverit, nec ab eo debitum exegerit. Quod si enim intereâ bonis ille labatur, adversus Mutianum regressum non habet creditor; sed suæ facilitati imputabit. En Debitorum Clientelam!

Atque textum hunc tanquam singularem solenni lectioni destinavit insignis Jurium Candidatus

DOML

DOMINUS
HENRICUS KREYENBERG:

quem in publicum producturi sumus: cujus res bene gesta mentiquam silentio præterunda. Natalem diem nactus illa Longa Salissa, annò seculi præteriti septuagesimò septimò, die XXIX. Januarii; Parentibus ibidem ortus honestissimis: Patre quidem cognomine, HENRICO KREYENBERG, U J. D. & Consulari dignitate pridem fulgente, at nunc aternà beatitudine fruente. Matre autem JUSTINA-CATHARINA, de Familia FALCKNERIANA, Matròna, sexum foemineum decente virtute ornatissimà: Qui Parentes à prima statim infantia, pietati bonisque literis eum dedicarunt, ac tam domesticis quàm publicis Præceptoribus nominatim M. GOTOFREDO CRAUSIO, Rectori, informandum commendarunt: sub quorum & sedulà cura industrius non minus quàm modestus adolevit tamque diu subsistit, donec eum habità prius de Salza laudibus eum encomio dimitterent.

Ubi LIPSIAM, morum illam bonarumque artium Magistram, ut dexterrimam, sic felicem selegit, eique tantà animi devotione se addixit, ut non nisi cursu studiorum absolutò integrò se ab illa avelli pateretur. Introitus felici contingeat auspiciò Fasces Academiæ tenente DOMINO CHRISTOPHORO PFAUZIO, P. P. Celeberrimò, d. 7. Oâ. MDCXCVI. cumque sanctarum legum studio se addixisset, neque tamen citra adminicula

mox irruere tutum reputaret, hinc Celeberrimi DOMINI WEIDLINGII, Phil. & J. U. D. philosophiam auscultavit juridicam: isthinc Nobilissimum DOMINUM à RYSEL, PUFFENDORFFII de officio hominis libellum, nec non Institutiones Justinianas interpretantem sectatus est: quemadmodum prælectionibus DOMINI PHILIPPI, J. U. D. sedulus interfuit: Maturior factus, scholis LAUTERBACHIANIS DOMINI ITTIGII, J. U. D. & P. P. se addixit: Nullis tamen harum sic, ut publicas Dominorum Professorum lectiones neglectui haberet: quin Illustri DOMINO SCHWENDENDORFFERO ac DOMINO MYLIO frequens assedit. Quibus præmunitus adiit DOMINUM MENKENIUM, Phil. & U. J. D. suprenæ Curia: Provincialis Adsessorem, qui jus universum per omnes eum partes docuit, Pandectas interpretatus est ad ductum tractationis suæ Synopticæ. Porro Jus Canonicum, Jus item Feudale ad manu ductionem STRICKIANAM Duce DOMINO SCHILTERO tractavit, quibus addidit interpretationem Ordinationis Processus Saxonici. Praxin tamen ipsam Electoralis Consistorii Protonotarius DOMINUS Licent. PETERMANN eum docuit. Nec supererat nunc, nisi ut exantlatorum promerita ferret præmia laborum: Quæ maluit ab hac nostra prehendere Academia. Commigravit igitur huc, atque ab Incluto Collegio nostro in Candidatis honorum recipi decenter petiit. Cumque quamdiu nobiscum versatus, non publica modò: tam auscultando quàm disputando frequentaverit auditoria, verùm in reliqua conversatione innocuum se gesserit, atque

atque ob id in domesticis Illustris DOMINI WILD-
 VOGELII, Consilarii Saxo-Isenacensis intimi & An-
 tecessoris esse meruerit, & singularia foro inservien-
 tia addiscere potuerit. Nulli dubitavimus honestis e-
 jusdem deferre desideriis, atque dum in scrutiniis priva-
 tis talem invenimus qui producat in publicum, pro
 more, prius repetitionem alicujus legis solennem insti-
 tuet, cui rescriptum Gordiani Imperatoris in *l. 3. C. de
 Novat.* destinavit, eique actui crastinum lunæ diem horâ
 consuetâ dicavimus. Hoc ut tantò fiat solennitate ce-
 lebriori, Magnificum Dominum Pro-Rectorem, coe-
 terosque Patres Academiæ conscriptos, Doctores item ac
 Literatos cujusvis ordinis, juxtim Generosos nobilissi-
 mosque Dominos Studiosos; pro cujusque dignitate
 decenter invito, velint Collegio & Candidato nostro
 frequentem constantemque præsentiam suam indulgere:
 gratâ memorique mente id acceptum, datâque occasione
 simili an aliâ compensatum iri, Collegii nostri nomine
 polliceor. P. P. Jenæ Dom. XXIII. post Trin.
 d. 19. Nov. MDCCII.

Jena, Diss., 1702

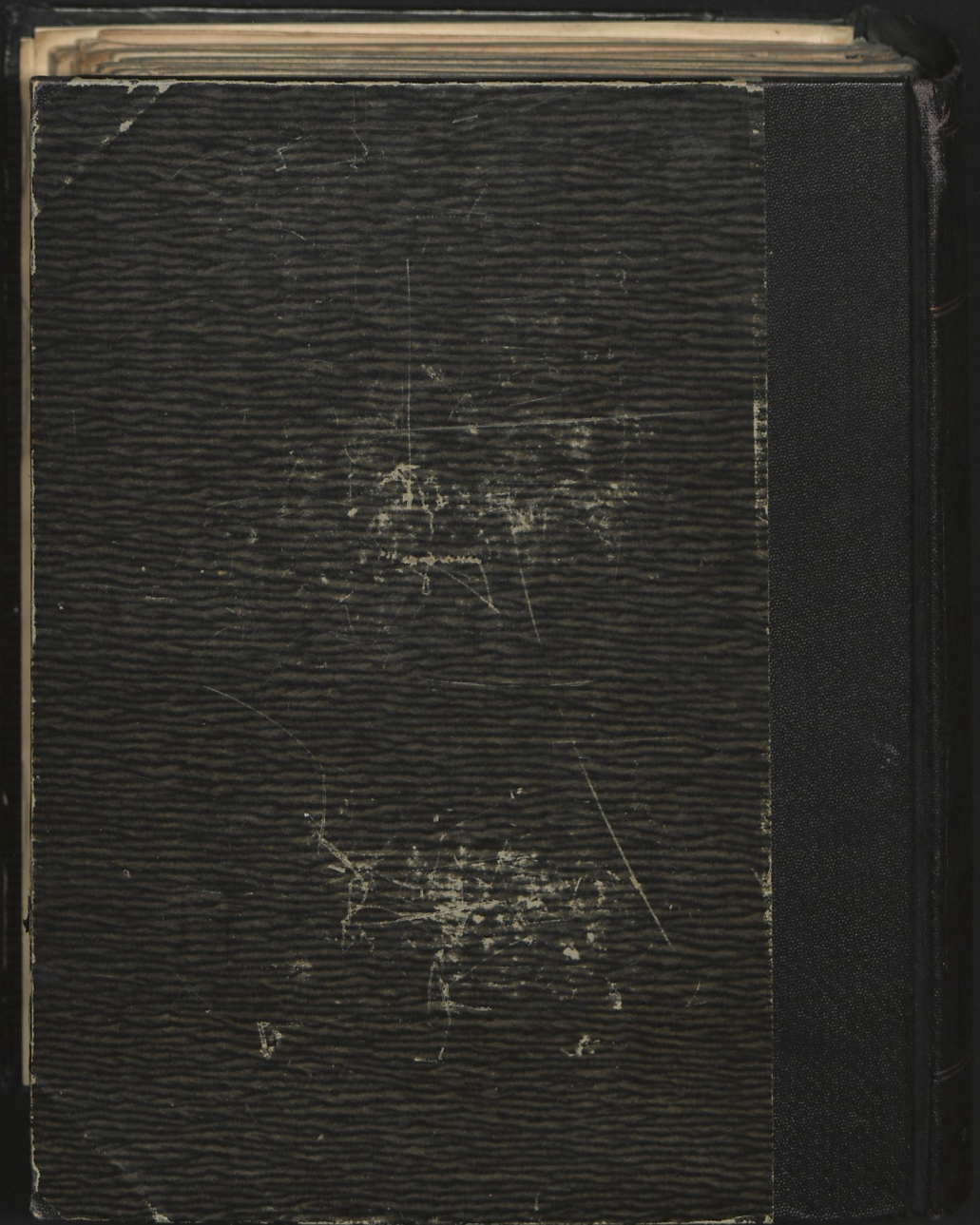
VD -18

f

sb.

ADRIANI

PANDECTARUM PR
ORDI
CURIÆ PROVINC. E
COLLEGII JU
D E C

occasione l. 3

Clientela

PROGRAMMA

P.P. Jena Dom. XXIII. Tr

f E
LITERIS WER

